

gende, som det hyppigt vil være tilfældet med et stort forfatterkollegium, men generelt er niveauet godt. Kan denne standard fastholdes, vil redaktionen – og med den læseren – have grund til at være tilfreds; men der er, som nævnt, lang vej igen, og man savner stadig forfattere til adskillige domicilbeskrivelser, hvorfor redaktøren i indledningen til bind II da også opfordrer interesserede til at melde sig. Denne opfordring være hermed videregivet i håb om, at det store arbejde kan blive afsluttet inden udgangen af dette årti. Det skal tilføjes, at et tredje bind er på trapperne, idet beskrivelsen af Bornholms militære domiciler udsendes i begyndelsen af 1985.

P.C. Willemoes Jørgensen

Jørgen Paulsen: *Augustenborg. Slottet – Flækken – Fyrstehuset*. (G.E.C. Gads Forlag, 1981). Ill. 221 s.

Fhv. direktør for museet på Frederiksborg, Jørgen Paulsen har haft den utaknemlige opgave, det kan være, at overtage en anden forfatters ufærdige plan og sporadiske forarbejder til en bog, i dette tilfælde om Augustenborg på Als. Jørgen Paulsen havde året før sammen med H.P. Clausen udgivet det store værk *Augustenborgerne* (Historisk Samfund for Als og Sundeved 1980) og har haft glimrende forudsætninger for hurtigt at løse den foreliggende opgave. Det er blevet en letlæst og fornemt illustreret bog. Afsnittene om slottet og om fyrstehuset står naturligtvis i stor gæld til den foregående bog. Nyt i forhold til den er afsnittet om flækken Augustenborg. Den skyldte sin udvikling slottets placering dér og kan i perioden 1660-1848 betegnes som et ret isoleret hofsamfund. Hovedvægten i skildringen af flækken er lagt på bygningshistorien.

Dorrit Andersen

Poul Svensson (red.): *Løjtavlen. Et sønderjysk alterskab*. (Forlaget De Unges Kunstkræds, 1983).

Med et pragtværk er altertavlen i Løjt gjort tilgængelig for et stort publikum. Altertavlen hører til blandt de mest pragtfulde fra den allersidste fase før reformationen. Med stort talent har Allan Carlsen gennemfotograferet tavlen, og i plancher kan helhed, enkeltmotiver og detaljer nu gøres til genstand for et indgående studium. Det er en af fordelene ved moderne udgivelser, at enkeltheder kan isoleres og derved gøres lettere tilgængelige. Redaktøren Poul Svensson har gjort sig meget fortjent ved sit initiativ.

En række fagfolk har sat altertavlen ind i en bred sammenhæng. Dr. Hans Valdemar Gregersen beskriver Løjt sogn i 14- og 1500-årene, ikke mindst det kirkelige tilhørsforhold til domkapitlet i Slesvig. Løjt sogn hørte til det område (det gamle Ellum Sysse), hvor plattysk sprog var ved at få fodfæste før reformationen.

Otto Norns afsnit om altertavlen i rum og lys giver en fin redegørelse for altertavlens samspil med kirkerummet og for dens funktion i løbet af kirkeåret. Elisabeth Kofod-Hansen har gennemgået altertavlens historie i bred sammenhæng, en introduktion til aldre og altertavlers placering og betydning i almindelighed for til slut at karakterisere altertavlen i Løjt.

Den egentlige detaljerede ikonografiske beskrivelse af altertavlen og dertil dens skæbne efter reformationen er forfattet af Ulla Haastrup. Det er den egentlige vejledning for den, der vil gå altertavlens budskab efter i alle enkeltheder. Ulla Haastrup betoner sammenhængen mellem passionsspillene, der foregik i kirkerne ved påsketid, og de scener der kan ses i de udskaarne dele af altertavlen. Malerierne på de flader, der ses når alterskabet er luk-